דלמא דאיקטר, ואמר רבה שמע מינה קשר עליון דאורייתא, דאי ס"ד דרבנן מאי איצטריך למישרי סדין בציצית, פשיטא דהתוכף תכיפה אחת אינו חיבור, אלא שמע מינה דאורייתא. אמר רבה בר רב ארא אמר רב ארא אמר רב: אם נפסק החוט מעיקרו פסולה. יתיב רב נחמן וקא אמר להא שמעתא, איתיביה רבא לרב נחמן: במה דברים אמורים בתחלתו, אבל בסופו שיריו וגרדומיו כל שהוא. מאי שיריו ומאי גרדומיו? מאי לאו שיריו דאיפסיק מינייהו ואישתייר מינייהו, גרדומיו דאיגרדום איגרדומי? לא, חדא קתני: שירי גרדומיו כל שהוא. ולימא גרדומיו, שיריו למה לי? הא קמ"ל דבעינן שיורא לגרדומיו כדי לענבן. יתיב רבה וקאמר משמיה דרב: חוט של כרך עולה מן המנין. אמר ליה רב יוסף: שמואל אמרה, ולא רב. איתמר נמי אמר רבה בר בר חנה סח לי רבי יאשיה דמן אושא: חוט של כרך עולה לה מן המנין. יתיב רבא וקא אמר משמיה דשמואל: תכלת שכרך חובה כשרה. אמר ליה רב יוסף: רב אמרה, ולא שמואל. איתמר נמי אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב: תכלת שכרך חובה כשרה. רב חייא בריה דרב נתן מתני הכי: אמר רב הונא אמר רב ששת אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב: תכלת שכרך חובה כשרה, ואפילו לא כרך בה אלא חוליא אחת כשרה. ונוי תכלת: שליש גדיל ושני שליש ענף. וכמה שיעור חוליא? תניא רבי אומר: כדי שיכרוך וישנה וישלש. תאנא: הפוחת לא יפחות משבע והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה. הפוחת לא יפחות משבע כנגד שבעה רקיעים, המוסיף לא יוסיף על שלש עשרה כנגד שבעה רקיעין וששה אוירין שביניהם. תנא: כשהוא מתחיל מתחיל בלבן - הכנף מין כנף, וכשהוא מסיים מסיים בלבן (א) *) מעלין בקודש ולא מורידין. רב ורבה בר בר חנה הוו יתבי, הוה קא חליף ואזיל ההוא גברא דמיכסי גלימא דכולה תכלתא ורמי ליה תכלתא תגרילא

*) [לקמן מג: וש"נ]

דלמא דאיקטר · כלומר ממאי דצריך להקשר בכל חוליא דלמא הא דאמרי' דבי רבי חייא ב"ק אם קשר על כל חוליא וחוליא הוו גרדומין כשרין אבל ברוב ציציות לא קא מכשרי גרדומין דרוב ציציות אין נקשרים על כל חוליא וחוליא: קשר עליון · היינו נמי ההוא קשר ג) למטה הלכה למשה מסיני כלומר דאורייתא כלומר קשר אחד בציצית מיהא דאורייתא ולהכי נקט עליון משום ד) דאי לא עביד אלא חד קשר, בסוף עביד ליה שמקיים את הגדיל שלו: דאורייתא · ואפי' יכול לכרוך יפה ולהתקיים בלא קשר יש לו יומים פסולה: דאי מדרבנן למה לי למישרי סדין בציצית · דכתיב לא תלבש שעטנז וסמיך ליה גדילים תעשה לך (דברים כב) פשיטא דהאמר: ה) התוכף תכיפה · תופר תכיפה אחת אינו חיבור משום דהויא תכיפה שתחב המחט בטלית אינו חיבור ו) מעיקרו · היינו ראש המחובר לטלית: במה דברים אמורים · דבעינן שיעור ציצית כדאמרינן לקמן (דף מב:) כמה יהא משולשלת כו': בתחלתו · בשעת עשייה אבל בסופו כגון אם נפסק לאחר זמן: מאי לאו שיריו · דאיפסק מיניה קצת מחוטין ונשאר קצת: גרדומין: דאיגרדם איגרדומי · ועמרי נפסק ז) אלא העיקר וקאי למאן דאמר נפסק החוט מעיקרו פסולה: שירי גרדומין · דנשאר קצת ונפסק קצת: הא קמשמע לן · מדקרי שיריים בגרדומין משמע דלאו בגרדומים שיורא קצת הן שיהו נקרא שירים כדי לעונבן כדפרישית לעיל והאי כל שהוא דקתני כדי עניבה: חוט של כרך · אותו שכורך סביב ועושה ממנו הגדיל עולה מחמת שמונה חוטין, דשמונה חוטין בעינן כדמפרש לקמן (מב:): תכלת · זהו שם כל הלולים: שכרך רובה · שעשה שני שלישי גדיל ושליש ענף כשרה ולמצוה עשה שליש גדיל ושני שלישי ענף כדאמרינן לקמן: אלא חוליא אחת · שכרכה ג' פעמים: ונוי תכלת · עיקר מצות ציצית שליש גדיל ושני שלישי ענף: לא יפחות משבע · חוליות: כנגד שבעה רקיעים · שבין שבעה רקיעים ועל שם שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע כדלקמן (דף מג:) מה נשתנה תכלת מכל הצבעים כו': ששה אוירים · לסידור הרקיעים כתי' [illegible] (ג) [illegible] כמו כן [illegible] לצילים: כשהוא מתחיל לכרוך מתחיל בלבן · שמניח שני חוטין [illegible] לעשות מהן הגדיל ומתחיל לכרוך בלבן ובאמצע כורך של תכלת וחוזר ומסיים בלבן: מין כנף · תחלה ואח"כ פתיל תכלת והאידנא דעבדינן חמשה קשרים היינו דאמרינן (שם) שקולה מצות ציצית ככל התורה כולה י) הלכך (ג) עבדינן שני קשרים מלמעלה ושלשה מלמטה משום מעלין בקדש ולא מורידין וכיון דאקדמה קרא למין כנף שמע מינה חשוב הוא הלכך אי מסיים בתכלת הוה ליה מוריד סוף הציצית מתחילתה: דכוליה תכלתא · כל הטלית: ורמי ליה תכלתא · ציצית וגדילה:

קשר העליון · בקונטרס פירש שני פירושים אחד אחר הגדיל ונקרא עליון כמו (מה דף יג·) למעלה מן העטרה וזה אינו מוכח אלא דמיהא בעינן קשר ול"א פירש סמוך לכנף, אבל קשר שאחר הגדיל כיון שרחוק מן הטלית משום ההוא לא הוי כלאים, ותימה להאי דמוכח הכי מסיק ביבמות (דף ה:) למאן דלא דריש סמוכים אלא היכא דמוכח דלמר ופשתים למה לי דכלאים מהגא דבי רבי ישמעאל שמעינן דבגדים צמר ופשתים הם' והשתא קשר העליון לא שמעינן ואי"כ לא הוי כלאים ואיצטריך שפיר לאיתויי צמר ופשתים לומר שיהא צריך לעשותם כענין שיהא בהם כלאים וי"ל דהכא לא מפיק מקרא דצמר ופשתים אלא מגדיל ומוכח דכלאים דדרשה דגדיל דרשה נכונה היא דבעינן גדיל מוב אך נמי סוגיא דהתם אתיא כמאן דאמר גדיל חוקא ושמא דהתם אתיא כמאן דאמר לא גדיל לא פתיל ופלגתא היא דאמוראי היא בסמוך והכי נמי תימה דבפרק המוצא תפילין (עירובין צז:) משמע דבעינן שזורין ור"ת נמי פירש דאינו חייב על כלאים עד שיהא משור ואם כן איצטריך סוכא קרא דכלאים בציצית ויש לומר דבעלמא יליף ליה מתכלת דבגדי כהונה וכיון דתכלת שזור הוא הדין לבן:

דאיגרדום איגרדומי · פירש בקונטרס שנפסקו גמרי וקשה דהא כל שהוא קתני וצריך לומר דלגרדין קתני ולא קאי אלא אשיריו ונראה לפרש מאי לאו שיריו דאיפסיק מינייהו כלומר שיש מן החוטין שנפסקו מעיקרם ואשתייר מן הטליתן נמי וגרדומיו דאיגרדמו כולם והשתא לא קאי כל שהוא אלא אגרדומיו והא דאיפסיק מינייהו הוי כמו נפסק החוט מעיקרו דלעיל וכי האי גוונא קרי שיריו פרק קמא דסוכה (דף יב·) גבי אזוב שהיה שלשה וסופו שיים ול"ש:

שירי גרדומיו כל שהוא · פרק מי שמת (ב"ב דף קנ·) הוה מצי לאתויי הך גבי הך דפריך וכל היכא דתני כל שהוא לית ליה שיעורא:

לא יפחות משבע כנגד שבעה רקיעים · לפי שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ואנן דלית לן תכלת לא קפדינן בהא והא נמי דאמרינן צריך לקשור על כל חוליא וחוליא היינו כדי שיהא ניכר התכלת ומה שאנו עושים חמשה קשרים פירש בקונטרס יא) משום דציצית שקולה כנגד כל המצות לפי שציצית עולה ת"ר וח' חוטין וחמשה קשרים עולה יב) תרי"ג ומיהו כל ציצית האמורים בפרשה חסרים יו"ד ויש לומר שיש פסוק והיה לכם לציצית וג' ציצית כתובים בפרשה ולמ"ד ז' משלימתן וכן טוב דכיון שם לעשות אותן ה' קשרים ב' בסמוך לטלית וג' סמוך לפתיל משום מעלין בקדש ולא יג) מורידין כדאמרינן שמסיים בלבן ועל כל קשר שני קשרים כדי שיהא קשר של קיימא מיהו לא מצינו שום סמך בהש"ס מפורש מה' קשרים ויש לומר והא דאמרינן צריך לקשור על כל חוליא וחוליא היינו אחת של לבן ואחת של תכלת שכן שתים והשתא כשאין פותח משבע עושה ה' קשרים סמוך לטלית קשר אחד ואחר כך שתי חוליות אחת של תכלת ואחת של לבן קשר אחד עד שמסיים שם חוליות הרי ארבעה קשרים ואחר כך עושה חוליה שביעית של לבן כדי שיהא מסיים בלבן ואחר כך קושר אחד הרי ה' קשרים ויש מפרשים לא יפחות משבע כריכות בין כל קשר וקשר:

א) [לקמן מג: ד"ה שקולה] ב) לא דאמרינן דציצית שקולה כו' ז"ק

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פי"ג מהל' כלאים הלכה כד טוש"ע יו"ד סי' ש סעיף ג:

לא נמצא בכ"ם שלפנינו ועיין הש"ך

דתוספת דלמר ז"ק

בגלוים מהגא ז"ק

אלא משום ואי"כ ז"ק

ח ב מיי' פ"א מהלכות ציצית הלכה יח סמג עשין כו טוש"ע א"ח סי' יב סעיף א:

מכלאים ז"ק

ט ג ד ה מיי' שם הלכה ז ועיין בכסף משנה ובכ"מ טוש"ע שם סי' יא סעיף יד:

י ו מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעי' ..:

יא ז מיי' שם טוש"ע שם:

יב ח מיי' שם הלכה ו:

תכלת ציצית מתכלת דבגדי כהונה דבעינן שזורים וכיון ז"ק

מסורת הש"ס

נ"ל מי

שלמה הלכה ז"ק

ר"ל רבא

כלאים פ"ט מ"י [illegible]

הגהות הב"ח

(א) גמ' מסיים בלבן [illegible] (ב) רש"י [illegible] (ג) [illegible]

[illegible] גרדומיו [illegible] נפסק מעיקרו וקשרו ז"ק

[פי' תוס' לקמן [illegible]]

[מגילה [illegible]]

[illegible] ז"ק

וקשר ז"ק

שיטה מקובצת

א) ש"מ קשר עליון דאורייתא לאום דתימא משמע מראצטריך סמוכין למשרי סדין בציצית וקשה מה"מ דיבמות א) לא שרי סדין בציצית דקאמר תלמודא ואו לאת לי סמוכין מתנא דבי ר' ישמעאל נפקא דאמר ר' ישמעאל כל מקום שנאמר בגדים כו' ואמר רחמנא עביד תכלת ותכלת עמרא הוא והוא קאמר לעולם אימא לך דאי לאו סמוכים הוי אמינא אין ציצית דוחה כלאים והא דאמר רחמנא עביד תכלת היינו בלא (דסיח) [קשירה] ע"י תכיפה אחת דאינו חיבור להכי איצטריך סמוכין לשיור דבעינן קשר ואעפ"כ שריא רחמנא והירץ הר"ר יוסף קלצין איש ירושלים דהכי פריך התם לתנא דבי רבי ישמעאל כדפי' שם בתוס' והוא קשה למורי הר"י שי' מאי פריך הכא למאי איצטריך סמוכין הא רבא עצמו אמר לקמן דאתא לשיעור צמר ופשתים פוטרים בין בשלו בין שלא בשלו והירץ הר"ם המורקרק בפי' הקושיא יסגא הכל נ) מכוח דה"ק ש"מ קשר העליון הלכה למשה מסיני מדאצטריך למשרי סדין בציצית איתו ר"ל מראיצטריך

סמוכין אלא מראיצטריך בכמה מקומות בריתות למר דציצית דוחה כלאים כדתניא סדין בציצית ב"ה מחייבין ואי קשר העליון לאו דאורייתא פשיטא דסדין חייב דהתכיפה אחת אינו חיבור ותכיפה זו אשכחנא ריש בבא מציעא ש"ס הילך חייב ואי ס"ד הילך פטור למה אצטריך למעטר קרקעות משבועה כל קרקעות הילך הוא ואין הוצה לומר למה לי קרא דהוא ליכא קרא למעטר קרקעות משבועה אלא ר"ל למה לי מתני' דאמר אין נשבעין על הקרקעות ופטור דשבועות קרקעות נמרינן מכלל אבל בקרקעות גופיה ליכא קרא למעוטר · הו"ה: ב) אבל בסופו : ג) דלמשה דאורייתא הלכה : ד) משום דמאן דלא עביד : ה) (מה"ד דהוא) התוכף תכיפה אחת התפר : ו) חיבור ל"א דאי קשר עליון היינו הך דסמיכי לטלית מדרבנן למה לי למישרי סדין בציצית דאי משום דהויא תחובה דתחב החוט בטלית לאו תכיפה היא דהתוכף תכיפה אחת אינה חיבור ואי משום קשר התחתון לאו תכיפה הוא דמרוחק מן הטלית : ז) נפסק עד העיקר : ח) קצת שיורא : ט) צבעה כך לכך נוקט : י) כולה דהכין ציצית בגימטריא ת"ר ושמונה חוטין וחמשה קשרים דהיינו תרי"ג כנגד כל המצות: יא) בקונטרס דהוא ציצית שקולה : יב) תרי"ג מכאן סמך לפי' הקונטרס בסתמי' דאין לטעם מנין החוטין אם אין תכלת הצריך לעולם ח' חוטין תוס' אחרות : יג) מורידין ואמר ריב"א שראה ציצית של ר"ת עשוי כך והוא השלם נהגו לעשות הקשרים בין החוליות וראיה מהא דאמרינן לעיל צריך לקשור על כל חוליא וחוליא והסתמא היינו אחר כריכה של לבן ולבן של תכלת וקאמר הפוחת לא יפחות מז' היינו ג' חוליות של לבן וג' של תכלת ואחת שמסיים בלבן נמצא קשר סמוך לכנף ואח"כ כורך ג' של לבן וג' של תכלת ואח"כ קושר הרי שני קשרים וחוזר וכורך ג' של לבן וג' של תכלת וקושר הרי ג' וחוזר וכורך ג' של לבן וג' של תכלת וקושר הרי ד' ומסיים בלבן ג' כריכות של לבן בלא תכלת וקושר הרי ה' קשרים והאורך הציצית מפורש לקמן ולדידן שאין לנו תכלת אין להקפיד לעשות חוליות אלא לכרוך סביב בלא חוליא ומנהג ר"ת שהיה קושר חוט שכורך בו כנגד ז' חוטין ואין מנהג העולם כן ג) אלא חולקין החוטין ד' מכאן וד' מכאן תוס' אחרות :

א) נראה דצ"ל דאמר שם דסמוכין אלא למישרי סדין בציצית דקאמר תלמודא וכו' · ב) אולי צ"ל [illegible] דקאמר ש"ס · ג) ועי' ברא"ש בהלכות ציצית בהלק"ט סי' ט .

נוטע
נפסק חוט
מעיקרו

נוטע/מחנה

2 הלכות
שבהם
מביא קמין
ל' נית

ולק אחד
מטמיה
רב

שמואל
ק' הלכות הם
ו) חולין גב

נוטע
מספר
החוליות

נוטע
גלית שגולה
תכלת
זמן ניגון
שכל [illegible]

א' לבן וא' תכלת